

ԶՔՈՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն Հավելվածում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները՝
- 1) **թեկնածու**՝ ֆիզիկական անձ, որը սույն կարգին համապատասխան դիմում է զբոսավարի որակավորում ստանալու համար,
  - 2) **լեզվական հմտություն**՝ օտար լեզվին տիրապետելու՝ դրանով ազատ հաղորդակցվելու, մտքերը օտար լեզվով սահուն արտահայտելու և կարդացած տեքստը օտար լեզվով վերարտադրելու կարողություն:
2. Սույն Հավելված 1-ում օգտագործված այլ հասկացություններն ունեն «Զբոսաշրջության մասին» օրենքում կիրառվող նշանակությունը:
3. Սույն Հավելված 1-ով սահմանված կարգավորումները չեն տարածվում «Զբոսաշրջության մասին» օրենքի 18-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված հիմքով զբոսավարի գործունեություն իրականացնելու ծանուցումից ազատված անձանց վրա:

2. ԶՔՈՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՎ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

4. Զբոսավարի որակավորման համար դիմելու պահին թեկնածուն և զբոսավարը իր գործունեության ողջ ընթացքում պետք է բավարարի զբոսավարի որակավորման հետևյալ ընդհանուր պահանջները՝
- 1) լրիվ ծավալով օժտված լինի Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 24-րդ հոդվածով սահմանված քաղաքացիական գործունակությամբ,
  - 2) տիրապետի հայերենին,
  - 3) թեկնածուի մոտ բացակայեն «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների և անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին»

օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով սահմանված որպես անհատ ձեռնարկատեր հաշվառումը մերժելու հիմքերը,

4) սույն որոշմամբ հաստատված հավելված 2-ի 4-րդ կետով և 5-րդ կետի 1-ին և 3-րդ ենթակետերով նախատեսված ընթացակարգերով որակավորման համար դիմելու դեպքում՝ ունենա սույն որոշմամբ հաստատված Հավելված 3-ով նախատեսված վերապատրաստման ավարտական վկայական, իսկ սույն որոշմամբ հաստատված հավելված 2-ի 5-րդ կետի 2-րդ ենթակետին համապատասխան ընթացակարգով որակավորման համար դիմելու դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի հունիսի 10-ի N 945-Ն որոշման հիման վրա լիցենզիայի վկայական,

5) ըստ մասնագիտացման ուղղության՝ բավարարի սույն Հավելված 1-ի 3-րդ գլխով սահմանված զբոսավարի որակավորման լրացուցիչ պահանջները:

5. Թեկնածուն պետք է բավարարի հետևյալ հատուկ պահանջները՝

1) ունենա հետևյալ հմտությունները՝

ա. **հաղորդակցման**՝ բանավոր խոսքն արդյունավետ կառուցելու, մտքերը համառոտ, սահուն, անկաշկանդ, ընկալելի ձևակերպելու և ունկնդիրներին փոխանցելու, բնության և մշակութային ժառանգության մասին տեղեկություններն արդյունավետ, հասկանալի և մատչելի մեկնաբանելու ունակություն, խոսելու, «մարմնի լեզուն» կիրառելու (body language) և տեսողական կապ հաստատելու (eye-contact) կարողություն, բնության և պատմամշակութային հուշարձանների, արվեստի և մշակույթի գործերի մանրուքներին ուշադրություն դարձնելու և հետաքրքրությամբ դրանք ունկնդիրներին փոխանցելու ունակություն,

բ. **նյութը ներկայացնելու**՝ տեղեկությունների տրամաբանական հաջորդականությամբ և արտահայտման ոճի ինքնատիպությամբ ներկայացման ունակություն, որը կարող է գնահատվել հետևյալ չափանիշներով՝ նյութի կառուցվածքի տրամաբանականությունը (թեմայի ներկայացման կազմակերպման հստակություն և տրամաբանություն), բովանդակության հասանելիությունը (հաղորդման պարզություն և հասկանալիություն հնարավոր լսարանների համար), նյութի գրավչությունը (մատուցման հետաքրքրությունը՝ հագեցած բառապաշարի,

խրթինությունից զուրկ մտքերի միջոցով, հնարավոր լսարանի ներգրավվածությունը), կենդանի և դինամիկ ներկայացման ունակությունը (հաղորդման ձևի գրավչություն և ձանձրալիությունից խուսափելու մակարդակը, որը դրսևորվում է ներկայացման ընթացքում հնարավոր ունկնդիրներին ներգրավելու և ակտիվ, բանակցային ոճի կիրառման հնարավորությամբ),

գ. **առաջնորդելու՝** հիմնված կառավարման սկզբունքների (**պլանավորման, կազմակերպման, վերահսկման և հաղորդակցության**) վրա՝ զբոսաշրջիկին կամ զբոսաշրջիկների խմբին՝ ժամանակացույցի պահպանմամբ ուղղորդման կարողություն: Այս հմտությունը ներառում է հետևյալը՝ խթանում է հետաքրքրությունը, պահում է խմբի էներգիան ու ներգրավվածությունը, աջակցում է յուրաքանչյուր զբոսաշրջիկին հանդարտ, համբերատար և ներգրավող մոտեցմամբ, կառավարում է խմբի շարժը, ուղիքը և ուշադրությունը՝ ապահովելով, որ բոլորը միասին մնան և մասնակցեն գործընթացին, արձագանքում է հյուրերի կարիքներին, ապահովում փոխադարձ հարգանք, մշտապես հետևում է խմբի անվտանգությանը, կարգապահությանը և դինամիկային, ձևավորում է փոխադարձ հարգանք ու վստահություն,

դ. **հետազոտական և վերլուծական՝** գրադարաններից կամ համակարգչային ռեսուրսներից և էլեկտրոնային գրադարաններից արդյունավետ օգտվելու, հավաստի սկզբնաղբյուրներից ճշգրիտ տեղեկատվություն հավաքելու, ստացված տվյալները պարզ ու ճշգրիտ կերպով վերլուծելու, կիրառելի ու հավաստի եզրահանգումներ անելու ունակություն: Այս հմտությունը պետք է գնահատվի հետևյալ չափանիշներով՝ **տեղեկատվության որոնում և հավաքում՝** տվյալների որոնման հմտություն տարբեր, վստահելի աղբյուրներից, ինչպիսիք կարող են լինել համակարգչային ռեսուրսները և թվային գրադարանները, **տեղեկատվության վերլուծություն՝** ստացված նյութի ճշգրտությունը և տեղեկությունների կառուցվածքային ներկայացումը՝ պարզ և հասկանալի կերպով, **տեղեկատվության ճշմարտացիության ստուգում՝** կեղծ կամ ոչ հավաստի տեղեկությունների բացառումը՝ վերլուծության և աղբյուրների գնահատման միջոցով, **հետազոտական աշխատանքներ կատարելու ունակություն՝** նոր տեղեկությունների ստացում և դրանց հիման վրա կիրառելի եզրահանգումներ անելու կարողություն, **ազգային**

զարգացումներին համապատասխան տեղեկատվության տրամադրման ունակություն՝ զբոսաշրջիկների հարցերին պատասխանելիս՝ ներկայացնելով անվտանգ և հավաստի տեղեկատվություն,

ե. **կազմակերպչական՝** արագ կողմնորոշվելու, արտակարգ կամ կոնֆլիկտային իրավիճակներում խնդրի էությունն արագ հասկանալու, դրանք հաղթահարելու ուղղությամբ քայլեր ձեռնարկելու, զբոսավարին վերապահված լիազորությունների շրջանակներում՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության պահպանմամբ, պատշաճ իրականացման կարողություն,

2) իրազեկված լինի Հայաստանի Հանրապետությունում գործող արտակարգ, անհետաձգելի և առաջին օգնության ծառայություններ մատուցող պետական մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների բնույթին, մասնագիտացման ուղղությամբ զբոսավարի գործունեությունն ընդգրկող տարածքում այդ ծառայությունների տեղակայման վայրերին, այդ պետական և մասնավոր մարմինների հետ կապ հաստատելու եղանակներին և այդպիսի օգնության ստացման համար սովորաբար պահանջվող ժամկետներին,

3) տիրապետի արտակարգ իրավիճակների և դժբախտ պատահարների դեպքում գործելու կարգին, ինչպես նաև տեղեկացված լինի առաջին օգնություն ցուցաբերելու կանոններին,

4) տիրապետի և գործունեության ընթացքում պահպանի ու կատարի հաղորդակցման համընդհանուր ընդունելի քաղաքակիրթ վարվեցողության և էթիկայի կանոնները, տիրապետի խտրականության բացառմանն ուղղված պահանջները, որոնք առնվազն ներառում են՝

ա. զբոսաշրջիկների նկատմամբ բոլոր տեսակի խտրականության բացառումը,

բ. զբոսաշրջիկների նկատմամբ որևէ ձևի անհարգալից վերաբերմունքի բացառումը կամ հրապարակային մեկնաբանություններ անելը, որոնք կոչված են նսեմացնելու զբոսաշրջիկի արժանապատվությունը կամ վիրավորելու զբոսաշրջիկների խմբին,

գ. զբոսաշրջիկների հետ բանավեճերից խուսափելը և կոնֆլիկտային իրավիճակները կառավարելը,

դ. սոցիալական ցանցերում կամ հրապարակային այնպիսի արտահայտություններ անելը կամ գործելաոճ ցուցադրելը բացառելը, որը պարունակում է վիրավորանք զբոսաշրջիկների հասցեին,

ե. զբոսաշրջիկների հետ սոցիալական հեռավորություն պահպանելը,

զ. հանդուրժողականություն և հարգանք տարբեր մշակույթների, դրանց կրողների, ինչպես նաև տարբեր խմբերի մշակութային, հոգևոր, սովորույթային և վարքային առանձնահատկությունների հանդեպ, որը դրսևորվում է հարգանքով այդ խմբերի մշակույթների, ավանդույթների և վարքի ձևերի նկատմամբ, երբ դրանք չեն հակասում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը, մարդու իրավունքներին, հասարակական կարգին և սոցիալական համերաշխությանը, ինչպես նաև չեն խախտում երկրի իրավական համակարգի սկզբունքները՝ հանրային անվտանգության և հասարակական խաղաղության ապահովման շրջանակում,

է. զբոսավարի ծառայությունների մատուցման պայմանագիրը պատշաճ կատարելը և պայմանագրով ծառայությունների մատուցումից անհիմն հրաժարվելուց բացառելը,

5) իրազեկված լինի պետության կառուցվածքին, Հայաստանի Հանրապետության պետական կառավարման համակարգին, Հայաստանի և հայ ժողովրդի պատմությանը, կրոնին ու պատմամշակութային ժառանգությանը, Հայոց Ցեղասպանության պատմությանը՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը և պատմական փաստերին համապատասխան և բացառի դրանց վերաբերյալ ապատեղեկատվություն ներկայացնելը,

6) տիրապետի բնության հատուկ պահպանվող տարածքների (պետական արգելոցներ, ազգային պարկեր, պետական արգելավայրեր և բնության հուշարձաններ), ինչպես նաև տվյալ զբոսաշրջային տարածքին բնորոշ բուսական և կենդանական աշխարհի տեսակներին վերաբերող տեղեկատվությանը և բացառի դրանց վերաբերյալ ապատեղեկատվություն ներկայացնելը:

3. ԶԲՈՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

6. Ներգնա զբոսաշրջության բնագավառում զբոսաշրջիկին զբոսավարի ծառայություններ մատուցելու համար թեկնածուն պետք է ունենա լեզվական հմտություն:

7. Լսողական խնդիրներ ունեցող զբոսաշրջիկներին թեկնածուն կարող է մատուցել զբոսավարի ծառայություններ, եթե թեկնածուն տիրապետում է սուրդո թարգմանությանը կամ եթե զբոսավարի ծառայությունների մատուցման պայմանագրով զբոսաշրջային գործունեության սուբյեկտը պարտավորվել է ապահովել սուրդո թարգմանության առկայություն:

8. Եթե, ըստ մասնագիտացման ուղղության, զբոսավարի գործունեությունը ծավալվելու է Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում, թեկնածուն պետք է ունենա բարձրագույն կրթություն կամ զբոսաշրջության բնագավառում առնվազն միջին մասնագիտական կրթություն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ